

Asia: VN/14998/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA LAEIKSI TUPAKKAVEROSTA ANNETUN LAIN JA VALMISTEVEROTUSLAIN 72 §:N MUUTTAMISESTA

Savuton Nikotiiniala (Suomen nikotiinipussiteollisuusliitto ry) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa luonnoksesta VN/14998/2025 hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain muuttamisesta. Luonnoksessa ehdotetaan savuttomien nikotiinituotteiden tupakkaveron korottamista keskimäärin 37 prosentilla sekä matkustajatuonnin verottomuuden rajoittamista 1 000 grammaan.

Savuton Nikotiiniala toteaa, että ehdotettu veronkorotus:

- ei kasvattaisi nikotiinipussien verotuottoja esityksessä arvioidulla tavalla, vaan todennäköisesti voisi jopa laskea niitä nykyisestä tasosta heikentämällä veronalaista myyntiä ja lisäämällä laitonta kauppaa. Esitysluonnoksen arvioiden perustana olevat tiedot ovat osin puutteellisia, mistä syystä verotuotto- ja kysyntäennusteet ovat epärealistisia.
- siirtäisi nikotiinipussien kulutusta valvonnan ulkopuolelle, mikä vaikeuttaisi nuorisokäytön ehkäisyä ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa
- olisi kansainvälisiin kokemuksiin nähden haitallinen ratkaisu, ja nikotiinipussien verotusta tulisi arvioida uudelleen haittojen vähentämisen periaatteiden mukaisesti Ruotsin mallin pohjalta.

Savuton Nikotiiniala korostaa tutkimusnäyttöön perustuen, että tupakattomat nikotiinipussit ovat nikotiinin käyttäjille vähemmän haitallisia kuin muut tupakkalaissa tarkoitetut nikotiinituotteet. Niiden verotuksen tulee olla suhteutettu näiden nikotiinituotteiden todelliseen riskiprofiiliin, jotta nikotiinin käyttäjillä säilyy taloudellinen kannustin siirtyä vähiten haitalliseen vaihtoehtoon.

Sen sijaan matkustajatuontiraja on periaatteessa kannatettava, sillä se selkeyttää sääntelyä ja helpottaa valvontaa.

-

1 Esitettyjen veronkorotusten vaikutukset verotuloihin ja markkinoihin

Esitysluonnoksessa arvioidaan, että ehdotetut veronkorotukset lisääisivät tupakkaveron tuottoa vuositasolla noin 30 miljoonalla eurolla. Tämä oletus ei kuitenkaan huomioi markkinarealiteetteja eikä matkustajatuonnin ja harmaan kaupan kasvun veropohjaa supistavia vaikutuksia. Kokemukset Suomesta ja muista markkinoista osoittavat, että korkea verotaso suhteessa naapurimaihin siirtää kulutusta nopeasti pois kotimaisista laillisista myyntikanavista.

Suomessa tilanne on jo nyt poikkeuksellisen haastava. Ylen 15.4.2025 julkaistun uutisen mukaan noin 70 prosenttia Suomessa käytetyistä nikotiinipusseista tuodaan ulkomailta, mikä aiheuttaa arviolta jopa 200 miljoonan euron vuosittaisen veromenetyksen. Suomen Empty Can Survey - tutkimukset vuosilta 2023–2025 (WSPM) vahvistavat uutisoitua tietoa: niiden mukaan Suomessa kulutettujen verottamattomien ulkomaisten nikotiinipussirasioden osuus vaihtelee noin 50–90 prosentin välillä. Kun verotus kiristyy, kuluttajat ohjautuvat entistä enemmän rajat ylittävään ostamiseen ja pimeille markkinoille.

Helsingin Sanomien (1.8.2025) mukaan elokuusta 2025 voimaan tullut tupakkalain muutos, joka kielsi nikotiinituotteiden tilaamisen verkosta, puhelimitse tai postitse, lisää todennäköisesti salakuljetusta. Tullin rikostutkinnan päällikkö Hannu Sinkkosen mukaan ratkaiseva tekijä on merkittävä hintaero Suomen ja muiden maiden välillä. Savuton Nikotiiniala ilmaisee huolensa siitä, että nikotiinipussien laittomaan maahantuontiin ja sosiaalisen median kanavissa tapahtuvaan kauppaan liittyvä järjestäytynyt rikollisuus ja nuorisokäyttö todennäköisesti kasvaisi ehdotettujen veronkorotusten seurauksena.

Lisäksi esitysluonnos perustuu virheellisiin oletuksiin markkinavolyymista, pakkauskoosta ja hintatasosta. Esityksessä arvioidaan, että vuosittain myydään 55 miljoonaa annosta keskimääräisen annoskoon ollessa 12 g. Nikotiinipussirasian todellinen keskiarvo on kuitenkin 14 g, jolloin kokonaisvolyymi on vain noin 47 miljoonaa annosta. Tämä ero vääristää laskelmia verotuotosta ja

kysynnän joustoista. Myös oletus keskihinnasta on puutteellinen. Esityksen mukaan 12 gramman rasia maksaisi keskimäärin 5,90 euroa, mutta todellisuudessa 14 gramman rasian keskihinta on noin 7 euroa. Kun tähän lisätään 25,5 % arvonlisävero, todellinen hinnannousu esitetyn veronkorotuksen jälkeen olisi noin 0,88–1,20 euroa rasialta, mikä on huomattavasti enemmän kuin hallituksen esitysluonnoksen laskelmissa esitetty 0,60–0,80 euroa. Tämä aliarvioi kulutuksen siirtymistä harmaalle sektorille ja yliarvioi verotuottoa.

Kun laillisen myynnin volyymi pienenee, yksikkökohtaisen verotuoton nousu ei kata menetettyjä myyntimääriä. Todennäköinen seuraus on, että verotuotto jää selvästi arvioitua pienemmäksi ja pahimmillaan laskee nykyisestä tasosta, samalla kun kulutus siirtyy yhä enemmän verottamattomiin kanaviin. Nikotiinipussien nykyinen verotaso on jo moninkertaisesti korkeampi kuin esimerkiksi naapurimaissa Ruotsissa (0,02 €/g), Virossa ja Latviassa (0,11–0,12 €/g) sekä Tanskassa (0,01 €/g). Esitetty 37 prosentin korotus nostaisi edelleen nikotiinipussirasian hintaa, joka on nykyisellään jo moninkertainen verrokkimaihin suhteutettuna, mikä kasvattaa kannustinta hankkia tuotteet ulkomailta.

Kansainväliset esimerkit vahvistavat riskit. KPMG:n (2025) raportista selviää, että Ranska menetti korkean tupakkaveron seurauksena arviolta 9,4 miljardia euroa verotuloja vuodessa laittoman kaupan vuoksi. Myös Alankomaat on kokenut vastaavia tappioita verotason kiristytessä. Europolin mukaan korkeat valmiste- ja arvonlisäverot altistavat maat järjestäytyneelle rikollisuudelle ja laittomille markkinoille.

2 Tupakattomien nikotiinipussien merkitys haittojen vähentämiselle

Savuton Nikotiiniala huomauttaa, että nikotiinipusseille esitetyt veronkorotukset eivät tue Suomen kansanterveyden ja tupakkatuotteista aiheutuvien haittojen vähentämisen tavoitteita. Ne eivät tue myöskään elokuussa 2025 voimaan astuneen tupakkalain muutoksen tarkoitusta säilyttää tupakattomat nikotiinipussit riittävän houkuttelevana vaihtoehtona laittomasti markkinoilla olevalle nuuskalle ja ehkäistä harmaata tuontia ja laitonta kauppaa, sekä torjua järjestäytynyttä rikollisuutta, jota nuuskan tuontiin liittyy, ja jota nikotiinipussien tuontiin voisi tulevaisuudessa liittyä, jos sääntely olisi merkittävästi tiukempaa kuin naapurimaissa.

Nikotiinipussit ovat tutkimusten mukaan vähiten haittoja aiheuttava tupakkalaissa tarkoitettu nikotiinituote: ne eivät sisällä tupakkakasvin haitallisia ainesosia, niissä ei tapahdu palamista, ja biomarkkeritasot ovat hyvin lähellä tupakoimattomien tasoa. Kansainväliset esimerkit (Iso-Britannia, Ruotsi) osoittavat, että haittojen vähentämisen strategia toimii, kun verotus ohjaa kulutusta vähemmän haitallisiin tuotteisiin. Nikotiinipussien käyttö tukee savuttomuutta, sillä tutkimusten mukaan se ei lisää savukkeiden kulutusta, vaan päinvastoin toimii tupakoitsijoille porttina tupakoimattomuuteen (Azzopardi et al. 2022; Moldoveanu 2023.)

Ruotsin esimerkki puoltaa nikotiinipussien matalampaa verotasoja tupakoinnin vähentämisen näkökulmasta. Ruotsissa tupakoi vain noin 5 prosenttia väestöstä, kun Suomessa tupakoitsijoiden määrä on 11–12 prosenttia. Tupakkaperäiset kuolleisuusluvut ovat Ruotsissa Euroopan alhaisimpia. Marraskuussa 2024 Ruotsi laski nuuskan verotusta 20 prosenttia tukeakseen savuttomuuden ja haittojen vähentämisen tavoitteitaan. Suomessa vastaavaa linjaa olisi aiheellista soveltaa nikotiinipussien verotukseen. Tupakoinnin aiheuttamat kustannukset yhteiskunnalle ovat merkittävät, ja THL:n mukaan ne olivat keskimäärin 1,3 miljardia euroa vuonna 2020. Nikotiinipussit ovat keino vähentää näitä kustannuksia.

Tupakkaa sisältämättömien nikotiinipussien verotusta ei tule korottaa muiden tupakkalain alaisten tuotteiden mukana yhtäläisellä tavalla, jotta voidaan säilyttää nikotiinin käyttäjien taloudellinen kannustin siirtyä pois savukkeista tai nuuskasta nikotiinipussien avulla. Tämä ajattelu myötäilee terveysjärjestö WHO:n ja kansainvälisten terveysviranomaisten haittojen vähentämisen periaatteita.

3 Yhteenveto

Savuton Nikotiiniala toteaa, että nikotiinipusseille esitetty veronkorotus olisi omiaan heikentämään hallituksen tavoitteita haittojen vähentämisestä, verotuottojen turvaamisesta ja nuorisokäytön ehkäisemisestä. Korotus päinvastoin vahvistaisi laitonta ja rajat ylittävää kauppaa sekä vähentäisi verotuloja siirtämällä kulutusta valvonnan ulkopuolelle. Veronkorotukset olisivat ristiriidassa kansainvälisten hyvien käytäntöjen kanssa, joissa veropolitiikalla pyritään tukemaan haittojen vähentämistä.

Sääntelyn tulee huomioida tupakattomien nikotiinipussien olennainen rooli terveyshaittojen vähentämisessä. Nikotiinipussit eroavat savukkeista ja muista tupakkaa sisältävistä tuotteista ja ovat tupakkalain alaisista nikotiinituotteista kaikkein vähiten haitallisia terveydelle. Ruotsin esimerkki osoittaa, että matalampi verotus ja haittojen vähentämisen strategia johtavat Euroopan alhaisimpaan tupakkakuolleisuuteen ja savuttomuuteen.

Hallituksen tulisi arvioida veropolitiikkaansa uudelleen nikotiinipussien osalta painottaen haittojen vähentämistä, laillisen markkinan vahvistamista ja verotulojen turvaamista. Mikäli veronkorotukset tullaan muilta osin toteuttamaan, tulee nikotiinipussit rajata niiden ulkopuolelle ja määrittää niille matalampi verotaso. Tällä varmistetaan, että veropolitiikka tukee haittojen vähentämisen periaatteita, ehkäisee laittoman kaupan ja nuorisokäytön kasvua ja verotuoton tavoitetta.

Kunnioittaen,

Savuton Nikotiiniala (Suomen nikotiinipussiteollisuusliitto ry)

Mirita Saxberg

HTM, Tradenomi, AmO

Toiminnanjohtaja

Tyko Hertzberg

VTK

Hallituksen puheenjohtaja

Valter Sundman

KTM

Hallituksen varapuheenjohtaja

Laura Ellsinger

VTM

Hallituksen jäsen

-

Lähteet:

Azzopardi, D. ym. 2023. Assessment of biomarkers of exposure and potential harm, and physiological and subjective health measures in exclusive users of nicotine pouches and current, former and never smokers. Doi: 10.1080/1354750X.2022.2148747

Helsingin Sanomat 1.8.2025. Tänään voimaan tullut laki lisää salakuljetusta, arvioi tullipomo.
<https://www.hs.fi/alueet/art-2000011401137.html>

KPMG. 2024. Illicit Cigarette Consumption in the EU, UK, Norway and Switzerland.
<https://www.businesswire.com/news/home/20250611507314/en/>

Moldoveanu, S. 2023. Identification and quantitation of nicotine polacrilex in nicotine pouches and other oral nicotine delivery products. Doi: 10.2478/cttr-2023-0006

WSPM GROUP 2023-2025. Empty Cans Survey Finland

Yle 15.4.2025. Nikotiiniuudistus epäonnistui: rahat valuvat Ruotsiin, haitat jäävät Suomeen.
<https://yle.fi/a/74-20155173>

Saxberg Leinonen Mirita
Savuton Nikotiiniala ry - (Suomen nikotiinipussiteollisuusliitto ry)